

Praznik otrok v Belgradu

Nj. kr. Vis. kneginja Olga na balkonu kralj. dvora s princema Aleksandrom in Nikolo ter princezo Elizabeto, ki je letos prvič prisostvovala otroškemu prazniku, pozdravlja otroke, ki gredo v sprejmu mimo dvora.

Velikonočno zborovanje Slomškove družbe v Celju

Celje, dne 19. aprila 1938.

Tudi letos so Slomškariji prišli na velikonočni tork skupaj, da se pogovore o bodočem delu. Nad 250 učiteljev in učiteljic iz vse Slovenije je prišlo na zborovanje Slomškove družbe v Celju. Po prihodu ljubljanskega vlaka v Celje je bila ob 10 dopoldne v opatijski cerkvi sv. Daniela služba božja, med katero so Slomškariji peli pod vodstvom g. prof. Knapa Antona. Ob 11 dopoldne se je pričelo v veliki dvorani Ljudske posojilnice zborovanje. Zborovalce je pozdravil v imenu podružnice Slomškove družbe za celjski in šmarnski okraj upravitelj g. Janko Kramer. V svojem pozdravnem nagovoru se je spomnil velikega Slomška, ki je 25. aprila 1848 prišel v Celje in prevzel službo mestnega župnika. Vsem zborovalcem je želel na današnjem zborovanju tistega zadovoljstva, ki ga je čutil v Celju Slomšek. V imenu uradno zadržanega celjskega župana g. Al. Miheliča in g. opata Petra Juraka je pozdravil zborovalce v imenu Celjanov prosvetni referent mestnega sveta g. Lukman. Po pozdravu predsednika Slomškove družbe g. Štruklja iz Ljubljane je izpregovoril ravn. salezijanskega zavoda g. dr. Blatnik in nam s svojim krasnim predavanjem »Več don Boskovega duha v našo vzgojo« podal nekaj praktičnih smernic iz don Boskove vzgojne metode. Njegovo predavanje se je zrcalilo v lepo sliko prave krščanske vzgoje, ki jo imajo naši salezijanski zavodi, ki vzgajajo mladino po vzgojnih don Boskovih načelih. Posebno pozornost je vzbudil s svojim zanimivim predavanjem o razvoju našega šolstva pod Jugoslavijo ravn. Mohorjeve družbe bivši prosvetni šef g. prof. dr. Kotnik. Letos v jeseni bomo obhajali 20letnico, odkar uživa naša mladina narodno, versko in državljansko vzgojo pod okriljem naše države. Mlada generacija našega ljudstva, a tudi mlajša generacija učiteljstva ne ve več, kakšno je bilo šolstvo pred prevratom in ne ve več ceniti dobrin šolstva v narodni državi. Misli, da je vzgoja v narodnem in državnem duhu samo po sebi umevna. Ne ve pa, koliko truda je bilo treba, da smo si priborili to dobro. Nato je na kratko razpravljal o zgodovini slovenskega šolstva in ugotovil stanje šolstva l. 1917 v prejšnji Sp. Stajerski. Danes so izginile vse nemške in utrakvistične šole, ker nimajo več eksistenčne pravice, za nemško manjšino pa je preskrbljeno po zakonu o narodnih šolah, da dobijo nemške paralelke, če je vsaj 25 otrok nemške narodnosti. Tako imamo nemške razrede še v Mariboru, v Apaški kotlini, v Prekmurju in na Kočevskem. Ne smemo pa pozabiti, da je mogla slovensko šolo v pravičnem razmerju do narodnosti staršev in otrok dati le jugoslovanska država. To je ona velika kulturna pridobitev, ki nam jo je dala narodna država. Meščanske šole smo dobili šele po prevratu. Pod Avstrijo smo imeli eno slovensko mešč. šolo v Zalcu, ki so si jo priborili slovenski deželni poslanci v Gradcu. Srednješolstvo je popolnoma slovensko. Ne moremo pa biti popolnoma zadovoljni z ustrojem sedanje realne gimnazije in bi si želeli drugačnega, posobno, kar se tiče učnega načrta. Problem zase, ki pa ni nemara omejen na našo državo, ampak je vsaj splošen srednjeevropski pojav, je velikanski naval mladine na srednje šole. Ne morda s kmetov, kajti izmed 5918 srednješolcev je bilo le 1446 učencev kmečkih staršev. Isto višino dosegajo skoraj delavski otroci, dočim so ostali otroci obrtnikov, industrijske, trgovcev in svobodnih poklicev. Kam bo to vedlo, ne vemo. Eno je gotovo, da nima nihče pravice, zabranjevati dijakom izobraževanje. Na učiteljskih je numerus clausus upravičen. To pa zato, da pridejo mladi učitelji do kruha. Ze za sprejem na učiteljske je tudi potrebna izbira. Vse kaže, da bo treba pri nas ustanoviti še več strokovnih šol. Da pa moremo zadostiti izobrazbe željnemu narodu, moramo šolo pustiti pri resnem učnem in vzgojnem delu. Šele v naši državi smo si Slovenci ustanovili in z velikim naporom zgradili našo univerzo s petimi fakultetami, ki ima nad 1600 slušateljev. Univerza je krona našega šolstva, univerza je tudi vir, iz katerega se širi znanstvo. Če primerjamo stanje našega šolstva pred l. 1918 z današnjim, moramo pač reči, da je napredek zelo velik. Naša znanost je dobila pred kratkim v akademiji znanosti in umetnosti svoje torišče. Dolg je bil bolj zanjo, zato jo bomo imeli tem bolj v čislju. Če pregledamo bilanco našega šolstva v teku 20 let, moramo biti zadovoljni. Naš narod je izobrazbe željen in žrtvuje zanj primeroma velike vsote. Vedeti pa moramo, da smo si tako visoko stoječe šolstvo mogli dograditi le v naši narodni državi. Nujna zahteva naša je: decentralizacija šolske uprave. Ne gre, da bi morali n. pr. eno leto ali še več čakati na kako učno osebo, ki je nujno potrebna. Centralna uprava mora dati novim nam dovolj kreditov na razpolago, da bo ta kot naredbodajalec 1. stopnje lahko vse take

personalne zadeve rešila. Sami si bomo morali vsako stvar priboriti, zato bomo tudi v bodoče skrbno varovali, pridno delali in naprej zidali našo lepo prosvetno stavbo.

Na zborovanju so govorili tudi o gradnji lastnega dijaškega doma v Mariboru, kjer bi se vzgajali kmečki sinovi za ljudskošolske učitelje. Potrebo doma čuti vsa slovenska javnost, saj vemo, da le tisti učitelji, ki izhajajo iz naroda, lahko razumejo narodno dušo in njegove potrebe. Naše ljudstvo želi, da vzgaja mladino v krščanski miselnosti in v katoliški morali, ki jo more nuditi le odločen in načelen katoličan. Mnoga društva samo teoretično razmotirajo o socialnem miljeju naše družbe. S takšnim nerganjem ustvarja samo nezadovoljstvo, uspehov pa nikoli niso in ne bodo dosegla. Le tisti, ki izhaja iz naroda, ki je sam jedel črn kruh, le ta lahko najde prave smerice, kako pomagati ljudstvu. Zato je prav gotovo, da bo vsa slovenska javnost podprla akcijo, da se čimprej zgradi ta dom.

Svetovna zveza katoliških pedagogov bo ob priliki jubileja sv. Stefana priredila v duhu od 18. do 20. avgusta v Budimpešti zborovanje katoliških pedagogov. To zborovanje katoliških pedagogov je v današnjem razvitem času vsekakor še posebno pomembno. Zato se ga bodo udeležili tudi zavedni slovenski katoliški pedagogi.

Zborovanje se je zaključilo ob pol treh popoldne, nakar je bilo kosilo v hotelu »Evropac«.

Huda letalska nesreča

V vasi Poklek med Rajhenburgom in Kozjem je padlo na tla romunsko letalo — Vsi trije letalci so mrtvi

Ostanki razbitega in zgorelega letala. Na levi strani se še dviga dim iz tlečih kosov. Na sliki vidimo, kako blizu hišice je padlo letalo. Vseh ostankov letala ne vidimo na sliki, ker se je letalo razletelo in prelomilo na več kosov, ki ležijo daleč na okrog

Rajhenburg, 18. aprila.

Danes, na velikonočni ponedeljek, je že na vse zgodaj začelo deževati, vmes so naletavale tudi snežinke. Popoldne je začelo snežiti in nastala je gosta megla, ki je zastrla vee na okrog. Ob pol 3 popoldne sma zasilali v zraku strašen hrušč avionskih motorjev, avionov ni bilo videti, morali pa so leteti zelo nizko. Ta hrušč je bilo slišati precej časa in je bilo takoj jasno, da aviona, ki sta bila dva, iščeta mesta za pristano, in da sta v megli zgubila orientacijo. Naenkrat pa je ropotanje prenehalo. Kmalu nato prihitel neki fant iz vasi Pokleka z novico, da je tamkaj padel na tla avion. Takoj je odšel na kraj nesreče orožniški komandir gosp. Brinkela s svojim orožniki, dalje rudniški zdravnik g. dr. Benedičič in kozjanski sodnik g. Planinšek.

Avion je padel na tla na Pokleku, to je približno na pol poti med Rajhenburgom in Kozjem. Prijazna vasica je to, ki leži tik ob cesti. Približno 10 minut više od ceste, na lepem gričku, obdanem z gozdom, stoji kmečka hišica, okrog katere je polno drevja v najlepšem cvetju. Prav zraven te hišice ležijo med zgorelim razbitim ogrodim aviona tri razmesarjena trupla. Zvedeli smo, da je avion tudi tamkaj dalj časa krožil ik nad hišami. Ljudje so kmalu nato zasilali močne eksplozije. Občinski tajnik g. Danko, ki je rezervni častnik, je z g. Ed. Skerbecem takoj hitel na kraj nesreče, toda na reševanje ni bilo misliti, ker je padli avion močno gorel.

Ugotovili so, da je bilo letalo romunsko, itali-

janskega fabrikata Savoia. V njem so se vozili, kakor so ugotovili po listinah, ki so jih našli pri dveh ponesrečencih, kapetan romunske vojske Evgen Dumitrescu, star 33 let, ki je vodil letalo, dalje dva italijanska mehanika. Eden se piše Luigi Merizzi, star 34 let. Za tretjega ponesrečenca niso mogli ugotoviti imena, ker je zgorel z vsemi listinami vred. Tega so našli pod avionom. Imel je razvito padalo, iz česar se da sklepati, da je zadnji trenutek skočil iz aviona, pa je nato najp padel avion. Mehanik Merizzi je ležal kakih 50 m stran od letala. Romunski kapetan pa je priletel v gozdu z glavo na panj, da si je razbil lobanjo in so mu izstopil možgani. Strašen je pogled na te rezeve, ki sedaj ležijo skupaj med ostanki aviona, pokriti s sviljo padala, ki ga je imel romunski kapetan že odprtega. Krila letala leže približno 200 m vstran. Daleč proč leži en motor, drugi je pa ob trupu aviona. Pravi vzrok nesreče bo skušala ugotoviti komisija, ki bo prišla iz Zemuna.

Mnogo ljudi roma sedaj na kraj nesreče in imajo orožniki dovolj dela, da zadržujejo preveč radovedne. Eden izmed ponesrečencev je imel na prstu zlato poročni prstan z letnico 1931. Od listin, ki so ostale, je med drugim razvidno, da je bilo letalo pregledano 12. aprila letos v Italiji. Po tem lahko sklepamo, da je bilo letalo novo in kupljeno v Italiji za Romunijo ter ga je romunski častnik vozil v Romunijo v spremstvu dveh italijanskih mehanikov. Drugo letalo je, kakor pripovedujejo ljudje, odletelo proti Bohorju, ni pa še znano, kakšna je njegova usoda.

Zjutraj

za lepoto —

Zvečer

za zdravje!

Zato zjutraj, zlasti pa zvečer

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

† Ignacij Zupanič

Jarenina, dne 19. aprila.

Na veliki petek je mirno v Gospodu zaspal v vinorodnem Vajgnu gosp. Ignacij Zupanič, bivši prvi slovenski župan jarenski, cerkveni ključar, sloviti vinogradnik in posestnik. Zaspa je, ko je pri mizi molil križev pot. Dosegel je častljivo starost 85 let. Življenje pokojnika je bilo samo delo. Pred 55 leti se je

priženil v Vajgen k sloviti Šmirmaulovi hiši. Ker je z Bogom začel vsako delo, je imel srečo v družini in pri gospodarstvu. Otroke je vzgojil kot zavedne Slovence in zveste katoliški cerkvi. V Zupaničevi hiši je že od nekdaj stara lepa navada, da družina skupno z gospodarjem moli rožni venec, skupno zajemajo iz skled in se viničariji in njih svoji smatrajo kot člani družine. Zupanič je preuredil gospodarstvo v pravo napredno kmetijo, kakršne daleč naokoli ne najdeš. Zupaničeva vinska kapljica je iskana. V mlajših letih je bil Zupanič na severni meji na čelu narodnih kmetijskih borcev. Zlomil je nemškutstvo v Jarenini in okolici. Po hudi borbi je postal prvi slovenski župan v Jarenini in je uvedel prvi na naši meji slovensko uradovanje in ni klonil pred tuje. Z rajnima poslancema Robičem in Roškarjem je priredil nešteto javnih shodov v mariborskem okraju. Ko je Zupanič spregovoril resno in častljivo, ga je vse poslušalo s posebnim spoštovanjem. Zupanič je bil tudi ustanovitelj raznih narodnih in kmečkih organizacij na meji. Pokojnik se je strogo držal gesla: Zvestoba načelom, ne odnehati niti za pičico! Takega vidimo očeta Zupaniča skozi celo življenje. Cerkev je bil globoko vdan in je kot cerkveni ključar nad 35 let sporazumno s svojim prijateljem dekanom Čížekom deloval za verski prepoved domače župnije. Sin Alojzij — bivši oblastni odbornik — sedaj nadaljuje očetovo delo. Ignacija Zupaniča smo na velikonočni ponedeljek ob ogromni udeležbi spremljali na zadnji poti. Blagi pokojnik, počivaj v miru! Družini naše iskreno sožalje!

Smola Ljubljancev na velikonočnih izletih

Ljubljana, 19. aprila.

Letošnjo veliko noč Ljubljanci zopet niso imeli sreče na svojih velikonočnih izletih. Sicer na sončno vreme že pred prazniki ni kazalo, toda da bodo doživeli izven Ljubljane po nekaterih krajih že v soboto ploho, tega niso pričakovali.

Glavni naval ljubljanskih izletnikov je letošnjo veliko noč veljal Italiji, v prvi vrsti seveda Julijski krajini. Polni vlaki in polni avtobusi so odpeljali nešteto izletnikov v soboto, pa tudi v nedeljo zjutraj čez mejo na Rakek. Ljubljancev so se pridružili tudi številni Zagrebčani, Mariborčani, Celjani in izletniki iz drugih slovenskih ter hrvatskih krajev. Glavni kader teh izletnikov so bili seveda tisti, ki so bili nekoč tam stalno doma in ki se nosijo v dušah sen o sončni lepoti Primorske. Bili pa so tudi taki, ki še nikdar niso videli Trsta, Gorice, Idrije in pa taki, ki so najlepšo svojo mladost dobri dve leti preživel na krvavih poljanah od l. 1915 do 1917 in ki so hoteli obiskati svoje padle tovariše na pokopališču Sredi polja (Redipuglia). Nekateri im izletniki so se hoteli udeležiti tudi domače velikonočne procesije, toda prav v času, ko bi morala procesija v tej ali oni župniji iz cerkve, se je ulila gosta ploha, tako da so povečini morale biti vse velikonočne procesije v župnih cerkvah.

Svidenje med svojci je bilo prav prisrčno. Povsod, kjer so se ustavljali, so jih pričakovali številni znanci, prijatelji in sorodniki, ni bilo sicer nobenega vzkljanja in vpitja, molče, toda toplo so si podajali ljudje roke.

Seveda so ljudje polni hvale o lepih cestah, ki so jih zgradili tam Italijani, o lepih javnih zgradbah in napravah, toda bistro oko je opazilo tudi marsikatero stvar, ki so nam tuje. Primorski Slovenci so v splošnem bolj trezni, kakor mi Kranjci in Stajerci, kar je veljalo že pred vojno. Sedaj pa so zaradi pomanjkanja drobiža že kar prisiljeni v popolno zmernost ter so se seveda čudili, kako izletniki v Trstu, Gorici in drugih krajih naročajo toliko pijače. Za primorskega Slovence je že veliko, če si naroči »kvartinc«, to je bil namreč nekoč tretji, sedaj pa je dva decil v Italiji. Kranjec mora seveda naročiti pol litra pri kosilu. V splošnem pa moramo letošnjim izletnikom priznati, da niso tako strašno pijančevali na Primorskem kakor lani. Nekoliko so se le vzdržali nezmerne pijače.

Toda eno pa je bilo že naprej pričakovati, posebno pa še, ker je tako strašno deževalo na Primorskem: skoraj sleherni izletnik si je kupil dežnik. Izletniki trdijo tudi, da se na Primorskem še najbolj izplača kupiti dežnik, ker so tam zelo poceni, trpežni in iz umetne dobre svile ali iz kakšnega drugega blaga.

Obратно pa je prišlo za velikonočne praznike tudi v Slovenijo, največ v Ljubljano, nekaj okrog 100 italijanskih izletnikov, bodisi Slovencev, bodisi tržaških Italijanov. Obiskali so deloma svoje sorodnike, deloma so prišli tudi samo na izlet, da pogledajo, kakšna je njihova sosedna pokrajina Slovenija. To so pa samo italijanski državljani, ki so prišli sem s posebnimi izletniškimi avtobusi, prav mnogo pa jih je prišlo tudi z vlakom.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef grenčice«.

Mlada „strokovnjaka“ za tehnične predmete

Ljubljana, 18. aprila.

Neki policijski detektiv je nekaj dni pred prazniki začel v znano gostilno v šentjakobskem okraju in tam opazil tri, štiri mladeniče, ki vneto igrayo na tako imenovanem ruskem biljardu, to je na biljardu, pri katerem morajo vložiti prav čedne kupčke drobiža. Detektiv se je zanimal za to zadevo in zvedel, da dva teh fantičev vneto prodajata in kupčujeta z raznimi malimi motorji, akumulatorji, baterijami, da prodajata radijske aparate in podobno. Pri natančni preiskavi se je izkazalo, da sta ta dva fantiča, ki sta sicer dijaka nekih šol v Ljubljani, in celo dobra dijaka, prav navadna vlomila. Zanimata se seveda za tehniko, znata montirati vse mogoče naprave in tako sta rada ustregla prošnji nekega tretjega, ki ju je prosil, naj mu preskrbita mal motorček. Napol odrasla dečka sta šla v neko opuščeno gostilno na Prulah, tam odvila ventilator in motorček, pobasala pa sta tudi radijski aparat z akumulatorjem. Uspeh te prve tatvine ju je navdušil in tako sta pričela krasti, kjer sta le mogla. Vlomila sta še v neko drugo gostilno, dalje v neko zasebno stanovanje in še v druge lokale. Ko ju je policija aretirala, je zaplenila pri njih celo množino takih tehničnih predmetov, zlasti dva radijska aparata znanke »Sept«, prav lep nov trenchcoat, logaritmično računalno za stavbenike, žarnice, dele koles in podobno. Dečka sta priznala, da sta trenchcoat ukradla z nekega avtomobila pred hotelom »Unionom«. S trenchcoat sta odrgala neko italijansko znamko, najbrž »Abbazia«, računalno pa sta ukradla nekemu arhitektu v Zvezdi, od koder sta odnesla celo aktovko in plašč, vendar sta aktovko, plašč in dokumente vrgla v Ljubljano, obdržala pa sta si le računalno, ki sta ga prodala nekemu delovodji za 80 din. Teh in takih tatvin sta zagrešila precej. Mlajši deček je bil precej skesan ter je izpovedal odkritosrčno, zato ga je policija za praznike izpustila iz zapora; starejši pa je trmast in še celo kar nekako ponosen na svojo podjetnost. Sicer pa so njegovi starši sami na policiji izjavili, da so na svojo ego stina ponosni, ker je znal tako imenitno »kupčevati in upravljati s takimi tehničnimi predmeti! Deček je kljub svoji mladostni ostal v zaporu.

